

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Caput III. De Mutuo, Vsura, Simonia, & Montibus Pietatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

conditionata & revocabilis. Donatio perfecta est, quae fit cum rei traditione, imperfecta quae fit solum verborum officio. Donatio pura est quae caret modificatione, secus qualificata, quae est quintuplex, scilicet donatio in diem, conditionalis, modalis, cautalis, & demonstrativa.

Uxor, & filius familias, & minor annis, regulariter loquendo, non possunt donare propria auctoritate; possunt certis casibus, v. gr. uxor potest dare de bonis propriis ut de paraphernalibus; & de communibus facere largitiones moderatas; imo & extraordinarias ad sustentationem propriorum parentum, aut liberorum ex altero conjugio egentium: plus potest maritus, cum habeat bonorum administrationem: si tamen excedat cum notabili damno uxoris peccat mortaliter cum obligatione restitutionis.

Praelati Regularium possunt moderatas facere Eleemosynas, donationes in causis piis, & remuneratorias largitiones moderatas, non tamen in usibus profanos v. gr. ad dirandos parentes: quod si faciant in re gravi regulariter, peccant mortaliter, & donatarii tenentur ad restitutionem: Quia bona Monasterii non sunt Praelatorum, sed Communitatis, quae in eiusmodi largitiones nullo modo consentit, imo nec consentire potest, cum in hoc resistent Canones, & specialiter Bulla Clementis VIII. edita anno 1594.

Religiosi, quibus ratione officii v. gr. Procuratoris competit aliqua administratio, ordinarij possunt modicas facere donationes; quia pro his praesumitur facultas ex tacito Superiorum consensu.

Donatio simplex & liberalis inter Conjuges jure communi est invalida, & revocabilis pro arbitrio donantis: firmatur tamen juramento, & morte donatoris si res sit tradita ante illius mortem. Donatio Patri facta filio familias regulariter est invalida, matris valida, quia filius non est sub potestate Matris.

Donatio Filii facta Patri & Matri de bonis castrensibus est valida. Donatio inter vivos omnium bonorum est invalida jure civili l. 4. cod. de inutil. Quia donatorem privat potestate testandi. Item, donatio ultra 500. solidos, qui aequivalent 700. vel 800. scutis aestimando securum 50. assibus nostratibus; sed hoc jure civili, & pro illo tempore quo tunc pecunia erat rarior.

Donatio casualis non subsistente causa principali propter quam fit, est invalida, adeoque donatarius tenetur ad rei donatae restitutionem; Quia talis donatio non fit nisi sub hac conditione, si causa subsistat: secus si solum deficiat causa secundaria & impulsiva, Quia eo casu stat absolutus donatoris consensus in substantiam donationis. Ita Auctores communiter. Sed de donatione plura practica & particularia traduntur infra de Contractu Tract. V. cap. 9.

DEPOSITUM pro contractu, est contractus gratuitus quo quidpiam alteri custodiendum traditur donec repetenti reddatur: sumptum pro re, est id quod custodiendum traditur &c. Sequestrum est species depositi quo res litigiosa apud tertium deponitur; quod subdividitur in voluntarium, quod fit ex compromisso litigantium, & in necessarium, quod fit auctoritate judicis. Precarium pro re est id, quod precibus petenti, utendum conceditur, quamdiu concedenti libuerit, pro contractu est ipsa concessio gratuita.

Culpa in praedictis, alia est Theologica & est peccatum,

alia Civilis seu juridica, estque omisso diligentia, quae ab homine adhiberi potest, quamvis ex sola inadvertentia absque omni peccato accidat. Culpa civilis lata, seu crassa, est omisso diligentiae ordinariae; levis, est omisso diligentiae exactissimae. Nulla ex his tribus culpis, utpote in sola omissione consistentibus, est verus dolus, qui dicit malitiosam voluntatem nocendi, sive calliditatem ad nocendum vel decipiendum adhibitam.

Alia de Deposito practica vide infra Tract. V. cap. 10.

CAPUT III.

De Mutuo, Usura, Simonia, & Montibus Pietatis.

DE his pleraque Resolutiones practicae traduntur infra hujus Operis Tomo II. Part. III. Tract. V. Cap. 10. n. &c.

Mutuum est datio rei, pondere, numero, vel mensura constantis, ut statim fiat accipientis, cum obligatione tantundem postea reddendi. Unde materiae mutui sunt solae res quae functionem in suo genere recipiunt, id est, quae in eodem genere sunt ita similes, ut in commutationibus & solutionibus una alterius vice fungi possit, ut triticum, pecunia, &c.

Mutuator tenetur, tradere rem absque vitio occulto, & non repetere ante tempus praefixum. Mutuarius, 1. Tenetur rem reddere tempore praefixo. 2. De omni casu rei fortuito. 3. Cum sit rei Dominus, rem absque gravi mutuatoris demno restituere debet.

USURA sumpta pro re, est lucrum ex mutuo; sumpta pro contractu, est mutuatio cum pacto lucri praecise ratione mutui. Lucrum hic est aliquid pretio aestimabile, quod praecise ratione mutui supra sortem, id est, summam mutuo datam, accipitur tamquam debitum ex justitia, &c. Realis Simonia, sive externa est, in qua mutuator quovis signo externo intentionem usurariam mutuuario declarat. Interna seu mentalis est, in qua illam non declarat, verum vel usuram intendit, vel de facto aliquid usurariae accipit. Aperta usura est, quae solum formalis mutui Titulum praese fert. Palliata est, quae falso alterius contractus Titulo, veluti pallio regitur, ut si vendas carius praecise oblationem pretii solvendi pro re vendita.

Illicitas esse usuram constat ex fide, contra Judaeos, in Conc. Viennensi id definiente: sunt etiam prohibita jure Divino Luc. 6. mutuum dare nihil inde sperantes: jure Canonico l. 5. & 6. decretal. Tit. de usuris, &c. denique jure etiam Naturali: Quia injustum est in commutatione plus accipere, quam valeat id quod datur, quod fit recipiendo sortem cum actuario: quod dici nequit accipi pro usu fortis, cum enim Mutuum fortis dominium transferat in mutuarium, pro illius usu aliquid exigere esset Mutuatio rei suae usum vendere: Aliud est de locatione, & concessione pecuniae ad ostentationem, Quia istis contractibus non transferitur rei dominium, sed manet penes locantem, &c. sed in Mutuo manet penes Mutuarium donec rem acceptam in aequivalenti reddat.

Nec refert quod Deus Deut. 23. & 28. Judaeis permiserit usuram respectu Gentilium; quia eorum bona sic accepta in Judaeos transulerat. Jus Civile ff. & Cod. de usuris, tantum approbat usuram compensatoriam laboris, aut damni emergentis: si forte etiam usuram lucrativas probaverit, dicendum est, corre-

isole
kin

theo-
logia
P. IV

correctum esse à jure Canonico in quantum tales admiserit.

Illicitum est dare auctarium ratione *obligationis non repetendi* sortem ante certum tempus. 1. Quia cum ista obligatio sit intrinseca cuilibet mutuo in particulari, istud auctarium acciperetur præcisè ratione mutui, quod est injustum. 2. Quia ista obligatio sufficienter compensatur per redditionem sortis cum facultate ea utendi in perpetuum; pecunia enim, uti & quælibet res vendibilis, vetustate non decrescens, cum tali utendi facultate tanti æstimatur post 10. annos, quanti tempore præsentis.

Ex variis Titulis licitum est, citra usuram, aliquid exigere supra sortem; 1. Ratione *damni emergentis*. Quia hoc non est aliquid accipere præcisè ratione mutui, sed ratione damni mutuo per accidens annexi, quod mutuans non tenetur subire gratis, ac proinde non est lucrum ex ipso mutuo acceptum. 2. Ratione *lucris cessantis*, quod mutuator probabilissimè percepisset ex sua pecunia negotiationi destinata si non fuisset in mutuum expensa: Patet tum ex ratione jam allata, tum ex eo quod pecunia plus valeat ut est negotiationi destinata, quam secundum se, ut agnoscit etiam S. Thomas. Quantitas auctarii hoc titulo dati determinatur juxta æstimationem lucris sperati. 3. Ratione *periculi sortis*; pro hoc titulo citatur etiam D. Thomas Opusc. 22. c. 10. & Innocentius X. in responsis datis à Congr. de Propag. fide ad missionarios Chineses anno 1646.

Licita est *pœna conventionalis* proportionata, id est, pactum de auctario, si mutuatar⁹ tempore præfixo non restituat: non tamen pactum *legis commissoria*, quo pignus eodem casu cadat in commissum, id est, fiat mutuantis. In usura datur *parvitas materia*, quia non habet aliam malitiam, quam injustitiæ, sicut datur in furto, aliisque ad justitiam pertinentibus.

Usurarius acquirit *Dominium* usurarum, sed *debile*, id est, cum obligatione restituendi, quale Dominium transfert etiam contractus dolo, aut metu extortus. Ratio est, quod mutuatar⁹ verè ac simpliciter earum dominium à se in mutuantem transferat, cum eas voluntate absoluta persolvat.

Ex *causa gravi licet* petere mutuum sub usura, ad hanc habendo se permissivè, Quia quod in re petitur est aliquid licitum, quod autem illud detur modo illicito, oritur ex sola mutuantis malitia, quam mutuatar⁹ non tenetur impedire cum suo gravi incommodo, cum non possit pecuniam accipere modo licito sine usuris quod erat in potestate concedentis.

Plura de Usura, & ex professo de SIMONIA tractantur infra Tract. V. cap. II. de usura, & Cap. 12. de SIMONLACA emptione ac venditione.

MONS PIETATIS intelligitur certus pecuniæ acervus publicè deputatus, ad mutuandum indigentibus. *Purus* dicitur in quo nihil accipitur. *Mixtus*, in quo aliquid accipitur supra sortem ad montis indemnitatem conservandam. Censetur igitur ille Purus in quo summa capitalis ex pia aliqua fundatione habetur, ut in Italia, ubi tantum exigitur parvum auctarium ad expensas in ministros &c. magnum verò requirit mons mixtus, in quo summa capitalis habetur ex pecuniâ ad censum, ut in Belgio locis pluribus.

Primo: *Liciti censentur illi montes Italici*. Patet 1. ex Bulla Leonis X. in *Cons. Lateranensi*, in qua Concilio

approbante *Sess. 10.* absolute declaratur & definitur ejusmodi montes nullo modo improbandos, & pœna excommunicationis in eos decernitur, qui verbo, aut Scripto contrarium docere præsumpserint.

Patet 2. Quia in iis accipitur tantum aliquid modicum, idque non præcisè ratione mutui, sed ad indemnitatem & conservationem Montium erectorum in favorem mutuatariorum, quorum proinde est subire expensas pro illorum conservatione necessarias. Plus exigitur ab eo qui sortem diutius detinet, non ratione carentis pecuniæ, sed ratione damnorum & expensarum diutius factarum in ejus gratiam. Hinc homo privatus montem sua auctoritate erigens, solum peccaret contra charitatem ratione scandali orti ex præsumptione usure sine Titulo exactæ.

Secundo, *Liciti etiam sunt Montes Belgici*: Constat hoc 1. Ex consensu Archiepiscoporum, Episcoporum, ac DD. utriusque Universitatis Belgicæ. 2. Quia nihil in iis accipitur nisi ad suam indemnitatem. Quia iis etiam aliqui similes sunt in Italia à Pontificibus approbati, teste *Navarro, Filiuco, &c.*

Montes quidem Belgici plus exigunt à mutuatar⁹ quia eorum capitale constat ex pecunia ad censum, qui fundatur. 1. in communitate indigentium, 2. In jure quod illa communitas habet exigendi indemnitatem à mutuatar⁹ in quorum favorem gravata redditibus, in bonis ejus dominio subjectis tum immobilibus tum mobilibus, quæ possidet in se, vel inæquivalenti, scilicet in pignoribus. Omne autem lucrum est in commodum mutuatariorum, in quorum favorem auctaria paulatim minuuntur. Sic possunt auctoritate principis gravari præsentis pro suis successoribus ad extructionem v. gr. Pontis deinceps valde utilis futuri; quæ ratio in prædicto etiam casu valere videtur.

CAPUT IV.

De Emptione, Venditione, Monopolio, Locatione, Emphyteusi, & Feudo.

DE Emptione, Venditione, & Simonia agitur infra Tomo II. Tract. V. cap. 12. *Licitantum quæ in singulis Speculativa sunt, vel non adjecta, præcipue suppleantur.*

Licitum non est probabilius, *res novas & raras quævis vendere*, Et certum est, non licere mercatori vendere pretio infimo, sic ut occulta mercis diminutione illud pretium ad summum reducat: quia sic non ponitur æqualitas istius mercis & pretii.

Licitum etiam non est, *vendere plus supra dimidium*; quod fit quando excessus superat dimidium justii pretii.

Non licet in foro interno plus vendere, aut minoris emere quam res valeat, Quia alioquin etiam in hoc non servaretur æqualitas inter mercem & pretium. In foro externo civili & canonico licet plus vendere, & minoris emere citra, non supra dimidium, sed intra latitudinem justii pretii hoc intelligendo.

Licet plus vendere quam res in se valeat, 1. Propter officium mercandi. 2. Propter damnum ex venditione emergens: 3. Propter penuriam mercium, & multitudinem emptorum. Propter rationes easdem aut similes, etiam rem minoris emere quam in se valeat pariter aliquando licebit.

In Venditione, *injustum* est, 1. cogere indigentem ut à te emat summo pretio, & statim tibi *revendat infimo*.

Quia